

Alegat 99.

Sprawozdanie

Komisji szpitalnej w przedmiocie organizacji Szpitali krajowych
w Krakowie.

Wysoki Sejmie !

Uchwałą z d. 12 Września 1878 L. 43 przekazała Wysoka Izba Komisji szpitalnej do zbadania sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie organizacji szpitali krajowych w Krakowie. Komisya zbadawszy powyższą sprawę przysłała do przekonania, iż wskutek ukończenia budowy nowych pawilonów i zbliżającego przeniesienia szpitala św. Ducha do gmachów św. Łazarza zachodzi konieczna potrzeba zaprowadzenia niektórych zmian w toku administracji szpitalnej, tudzież w miarę powiększenia się samego zakładu niezbędnem okazuje się odpowiednia zmiana w etacie urzędników.

Z powodu połączenia dwóch leczniczych zakładów w jeden, posada jednego rządcy szpitala odpada, natomiast liczbę lekarzy wypada koniecznie zwiększyć o jednego prymaryusza, jednego sekundaryusza i jednego praktykanta, a to z powodu zwiększenia się ilości chorych, którym dotychczasowy etat lekarski nie mógłby czynić zadość; jako też przyczynia się do tego nowo zaprowadzający się system pawilonowy szpitala krakowskiego, który posługę lekarską naraz w dwóch oddziałach przez jednego lekarza czyni niemożliwą.

Przy ułożeniu etatu, komisya mając na względzie jednakowość pracy, stosunków życia i kosztu utrzymania w obu miastach, przychyliła się do wniosku Wydziału krajowego, by płace urzędników i lekarzy szpitali krakowskich wyrównać z płacami jakie pobierają lekarze i urzędnicy szpitali lwowskich. W skutek czego różnica w wydatkach na rok 1879, powstała z powodu reorganizacji szpitalnej, powiększenia ilości lekarzy i zrównania płac wyniesie 1660 zł. w. a.

Administracja szpitali krakowskich polegała na statucie z r. 1839, który po wezeleniu Rzeczypospolitej krakowskiej do Monarchii Austriackiej był częściowo, w miarę wydawanych rozporządzeń i ustaw, zmieniany lub dopełniany. Za zupełnie więc rzecz słuszną i pożądaną komisya uważa, by obecnie przy połączeniu szpitali krakowskich w jeden wielki zakład leczniczy krajowy,

uposażyć go w statut, któryby obejmował wszystkie dziś obowiązujące ogólne przepisy państwowe, a zarazem jednakże uwzględniał szczegółowe właściwości instytucji pod względem funduszków, zarządu gospodarstwa, tudzież administracji, która ze względu na oddalenie nie może być wykonywaną pod bezpośrednim nadzorem Wydziału krajowego. Pozostawiono więc instytucję nadzorczą — komitet administracyjny, utworzony w r. 1873 przez Wydział krajowy, którego to użyteczność kilkoletnia praktyka stwierdziła, a co posłużyło za powód, iż stałe urządzenie i ściśle określenie atrybucji komitetu administracyjnego zostało statutem szpitalnym objęte.

Komisya szpitalna zbadawszy dokładnie powyższe motywa w sprawozdaniu Wydziału krajowego z d. 14 Czerwca 1878 roku zawarte, wnosi :

1. Wysoki Sejm raczy uchwalić dla szpitala krakowskiego etat posad i płac załączony pod A.

2. Wysoki Sejm raczy upoważnić Wydział krajowy do wydania statutu dla szpitala krajowego w Krakowie według załącznika B.

Uchwała ta załatwia jednocześnie przekazaną komisji szpitalnej petycję L. 392/s. urzędników administracyjnych szpitala krajowego w Krakowie o podwyższenie płac i przyznanie dodatków aktywalnych.

Romaszkan,
przewodniczący komisji.

Józef Wernicki,
sprawozdawca.

ETAT

posad i płac krajowego szpitala Św. Łazarza w Krakowie.

I.

Etat posad.

A. Naczelny zarząd.

Dyrektor.

B. Służba lekarska.

- a) sześciu prymaryuszów, (między nimi profesor położnictwa);
- b) sześciu sekundaryuszów;
- c) trzech asystentów;
- d) akuszerka;
- e) aptekarz;
- f) prosektor;
- g) chemik.

C. Służba duchowna.

Kapelan obrządku łacińskiego.

D. Służba administracyjna.

- a) rzęda;
- b) dwóch oficyałów;
- c) dwóch pisarzy stałych.

E. Służba niższa.

- a) woźny;
- b) odźwierny;
- c) dozorca w zakładzie obłąkanych.

II.

Etat płac.

1. Dyrektor :
  - a) płacy 1600 zł. ;
  - b) pomieszkanie w szpitalu, z opałem i światłem (albo 400 zł. relutum) ;
  - c) dodatek pięcioletni 300 zł. ;
2. Prymaryusze :
  - a) płacy 1200 zł. ;
  - b) dodatek pięcioletni 200 zł.
3. Profesor położnictwa za pełnienie obowiązków prymaryusza 650 zł.
4. Sekundaryusze :
  - a) płacy 600 zł. ;
  - b) pomieszkanie w szpitalu z opałem i światłem.
5. Asystenci :
  - a) płacy 500 zł.
6. Akuszerka :
  - a) płacy 400 zł. ;
  - b) pomieszkanie w zakładzie z opałem i światłem.
  - c) dodatek pięcioletni 40 zł.
7. Aptekarz :
  - a) płacy 800 zł. ;
  - b) na pomieszkanie 200 zł. ;
  - c) dodatek pięcioletni 100 zł.
8. Za pełnienie obowiązków prosektora 800 zł.
9. Za pełnienie obowiązków chemika patologicznego 700 zł.
10. Kapelan :
  - a) płacy 600 zł.
  - b) na mieszkanie 200 zł.
11. Rządca :
  - a) płacy 1200 zł. ;
  - b) dodatek pięcioletni 200 zł.
  - c) pomieszkanie opalane i oświetlane.
12. Oficjalowie : (2)
  - a) płacy 1000 zł. ;
  - b) dodatek pięcioletni 150 zł.
13. Pisarze :
  - a) płacy 600 zł. ;
  - b) dodatek pięcioletni 100 zł.
14. Dozorea domu (obłąkanych).
  - a) płacy 400 zł.

- b) dodatku pięcioletniego 50 zł.;
  - c) pomieszkanie z opałem;
  - d) wikt.
15. Woźny:
- a) płacy 300 zł.
  - b) na ubiór 50 zł.;
  - c) dodatek pięcioletni 50 zł.
16. Odźwierny:
- a) płacy 150 zł.;
  - b) pomieszkanie opalane,
  - c) wikt,
  - d) na ubiór 50 zł.;
  - e) dodatek pięcioletni 30 zł.
17. Wysokość płac i emolumentów innej służby w szpitalu oznaczy Wydział krajowy.

III.

Etat ten wchodzi w życie z dniem 1 Stycznia 1879. roku.

Uchwała.

Wszelkie dotychczas pobierane, a w etacie pominięte dodatki na mieszkanie lub drożyznę, ustają z dniem 1. Stycznia 1879, jeżeli nie zachodzi wypadek w §. 6 ustawy z dnia 3 stycznia 1874 r. przewidziany.

S T A T U T

szpitala św. Łazarza w Krakowie.

I. Przeznaczenie i środki utrzymania.

§. 1. Szpital św. Łazarza w Krakowie jest publicznym i powszechnym zakładem krajowym, zostaje pod zwierzchnim zarządem Wydziału krajowego i obejmuje:

- a) oddziały chorób wewnętrznych i zewnętrznych;
- b) zakład położnic;
- c) oddział syfilitycznych; i
- d) zakład dla obłąkanych.

Co do utrzymania w szpitalu św. Łazarza pod-rzutek i dzieci ubogich położnic, obowiązują przepisy ustawy krajowej z dnia 10 Maja 1873. L. 249. dz. u. kr. i rozporządzenie Wydziału krajowego z dnia 23 Maja 1873. L. 252 dz. u. kr.

§. 2. Wszystkie fundusze powyższych oddziałów i zakładów szpitala św. Łazarza, aczkolwiek obecnie pod jednym zarządem połączonych, z jakiegokolwiek źródła pochodzących, czyli się one w kraju lub za granicą znajdują, są nietykalną własnością tych poszczególnych zakładów. Nie mogą być zatem od pierwotnego swego przeznaczenia odejęta, ani też dochody z nich na inne cele nad te, jakie fundatorowie w swych zapisach wskazywali, obracane.

§. 3. Środków do utrzymania szpitala, a względnie każdego z zakładów, dostarczają:

- a) dochody z własnych funduszków;
- b) zwroty kosztów leczenia;
- c) inne rozmaite dochody;
- d) zasiłki z funduszu krajowego.

II. Nadzór i naczelny zarząd.

§. 4. C. k. Rządowi służy policyjno-sanitarny nadzór nad szpitalem, w myśl ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870 r. Nr. 68 dz. u. p.

§. 5. Wydział krajowy jest naczelną władzą zarządzającą szpitalem. Wydział krajowy wykonywa swą władzę w myśl przeznaczenia zakładów, stosownie do obowiązujących ustaw i przepisów, tudzież do postanowień niniejszego statutu.

§. 6. Wydział krajowy ustanawia komitet administracyjny w celu wykonywania, w zastępstwie Wydziału krajowego, opieki nad szpitalem i kontroli nad zarządzeniem miejscowym wedle instrukcyi przez Wydział krajowy wydanej.

Komitet administracyjny składa się z pięciu członków; mianowicie: z przewodniczącego przez Wydział krajowy bezpośrednio powołanego, z trzech członków mianowanych przez Wydział krajowy, z których jednego przedstawia Rada powiatowa, drugiego Rada miejska i trzeciego Wydział lekarski uniwersytetu Jagiellońskiego, nareszcie z dyrektora szpitala.

III. Stosunki służbowe.

a) **Ogólne postanowienia.**

§. 7. Lekarskie, administracyjne i gospodarskie czynności w szpitalu załatwiają: dyrektor, lekarze, urzędnicy i słudzy.

§. 8. Urzędnikami i sługami szpitala są: dyrektor, prymaryusze i inni lekarze etatowi, aptekarze, rządcy, oficyałowie, pisarze, woźny i odźwierny.

Obowiązki każdego z tych funkcyonaryuszów, niemniej stanowisko profesora położnictwa, profesora klini-

ki chorób skórnych i syfilitycznych, prosektora i chemika patologicznego, określi osobna instrukcja.

Ustanowa służby krajowej, tudzież §§. 4, 6, 8 i 9 uchwały sejmowej z dnia 3 Stycznia 1874 r. stosują się do urzędników szpitalnych, z tem ograniczeniem, że do dyrektora mogą być w drodze dyscyplinarnej zastosowane postanowienia zawarte w §. 45 lit. f) i g) ustawy, tylko za przyzwoleniem c. k. Rządu.

§. 9. Etat posad i płac ustanawia Sejm krajowy.

b) Dyrektor.

§. 10. Dyrektor szpitala jest bezpośrednim zwierzchnikiem służby lekarskiej i administracyjnej, wszelkich warstw i kategorii, sprawuje bezpośrednio zarząd w szpitalu tak w administracyjnym jak w lekarskim względzie, stara się o jak najlepsze pielęgnowanie chorych i o stosowne onych pomieszczenie, czuwa nad gorliwym pełnieniem obowiązków wszystkich organów szpitala, wykonywa polecenia władz przełożonych, tudzież reprezentuje szpital na zewnątrz w granicach instrukcyi przez Wydział krajowy wydanej. W ogóle dyrektor jest organem wykonawczym, odpowiedzialnym za to, ażeby cele i przeznaczenie szpitala, w miarę możności, osiągnięte zostały. Sprawy niecierpiące zwłoki, dyrektor załatwia samoistnie, z obowiązkiem zdania sprawy komitetowi.

Dyrektor jest członkiem stałym komitetu administracyjnego z głosem stanowczym i referentem spraw szpitalnych na posiedzeniach komitetu, winien być doktorem Medycyny i Chirurgii lub doktorem wszech nauk lekarskich i jest obowiązany mieszkać w szpitalu. Dyrektora mianuje Cesarz na przedstawienie Wydziału krajowego.

c) Służba lekarska.

§. 11. Prymaryusze ordynują na przydzielonych im oddziałach samodzielnie pod osobistą odpowiedzialnością.

Nieobecnego dyrektora zastępuje jeden z prymaryuszów, którego dyrektor, za uwiadomieniem komitetu administracyjnego, do tego wyznaczy, tak długo, dopóki Wydział krajowy inaczej nie zarządzi.

Prymaryuszów mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora, zaopiniowane przez komitet administracyjny.

§. 12. Prymaryuszem w zakładzie położnic jest każdoczesny c. k. profesor położnictwa.

Obowiązki służbowe tego prymaryusza względem zakładu są te same, jak innych prymaryuszów.

§. 13. Prosektor jest obowiązany wykonywać naukowe sekeye zwłok, z wyjątkiem sekeyi sądowych i policyjnych, zbierać daty statystyczne do przyczyn chorób i śmiertelności i składa naukowe sprawozdania.

Chemik patologiczny uskutecznia analizę chemiczną dla oddziałów.

Wydział krajowy zawiera umowy z każdoczesnymi profesorami anatomii patologicznej i chemii patologicznej o pełnienie obowiązków prosektora i chemika.

§. 14. Sekundaryusze, asystenci i praktykanci pełnią służbę pomocników przy prymaryuszach na oddziałach, do których są przydzieleni, a z polecenia dyrektora wszelką inną służbę lekarską w szpitalu.

Sekundaryusze są obowiązani mieszkać w szpitalu i mogą być, w razie potrzeby, czasowo powołani do samodzielnego ordynowania w zastępstwie prymaryusza.

Sekundaryuszów i asystentów mianuje Wydział krajowy na dwa lata, na przedstawienie dyrektora, zaopiniowane przez komitet administracyjny.

Odnaczający się w pełnieniu swych obowiązków sekundaryusz lub asystent może być, w tej samej drodze, jedynie na drugie dwulecie przez Wydział krajowy na zajmowanej posadzie pozostawionym.

Lata służby sekundaryuszów i asystentów będą policzone przy przeniesieniu w stan spoczynku, jeżeli od czasu złożenia przyrzeczenia służbowego, pełniąc bez przerwy służbę przy którymkolwiek z zakładów krajowych, posunęli się na stałą posadę.

Lekarskich praktykantów przyjmuje i uwalnia dyrektor donosząc o tem, za pośrednictwem komitetu administracyjnego, Wydziałowi krajowemu.

§. 15. Posady lekarzy szpitalnych mogą być nadane tylko doktorom Medycyny; na oddziale chirurgicznym tylko doktorom Medycyny i Chirurgii, w zakładzie położnic tylko doktorom Medycyny, którzy są oraz magi-

strami położnictwa. Doktorom wszech nauk lekarskich może być nadaną każda z tych posad.

Lekarzem ordynującym w zakładzie dla obłąkanych może zostać tylko taki doktor Medycyny, który się wykaże, że jako psychiatra pełnił już służbę lekarską w zakładzie dla obłąkanych.

§. 16. W zakładzie dla położnic pełni służbę akuszerka, którą Wydział krajowy mianuje na przedstawienie fakultetu lekarskiego uniwersytetu Jagiellońskiego.

d). Służba administracyjna.

§. 17. Pod zwierzchnictwem dyrektora wykonuje rządcą zarząd ekonomiczny szpitala.

Rządcą zasiada w komitecie administracyjnym z głosem doradczym. W zastępstwie dyrektora mogą mu być poruczone referaty w sprawach ekonomicznych.

§. 18. Oficyałowie załatwiają sprawy kasowe, rachunkowe, tudzież kancelaryjne.

§. 19. Pisarze prowadzą protokół stanu chorych, załatwiają czynności manipulacyjne przy przyjmowaniu chorych, niemniej wszelkie przekazane im prace kancelaryjne.

§. 20. Urzędników mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora a po wysłuchaniu zdania komitetu administracyjnego.

e). Służba duchowna.

§. 21. Obowiązkiem kapelana rzymsko-katolickiego jest udzielać pomocy duchowej chorym, ciężarnym i położnicom, oraz zawiadywać biblioteką szpitalną.

Kapelan będzie przez władzę dycezyjalną za zezwoleniem Wydziału krajowego ustanawianym i oddalonym.

f). Siostry Miłosierdzia.

§. 22. Pielęgnowanie i obsługa chorych mogą być i nadal poruczone czy to Siostrze Miłosierdzia czy innym stowarzyszeniom duchownym lub dobroczynnym za umową przez Sejm zatwierdzoną.

g). Służba niższa

§. 23. Woznego i odźwiernego mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora.

§. 24. Wydział krajowy oznacza w miarę potrzeby ilość posługaczy i służby domowej.

Posługaczy i służbę, tak męzką jak żeńską przyjmuje i oddala dyrektor, jeżeli Wydział krajowy nie postanowi inaczej.

IV. Warunki umieszczenia chorych.

(z wyjątkiem obłąkanych).

§. 25. Do szpitala św. Łazarza winien być przyjęty każdy zgłaszający się chory, którego stan zdrowia wymaga, aby był w szpitalu leczony a to bez względu na stan, płeć, wyznanie lub przynależność

§. 26. Nie będą przyjmowani: Chorzy, dotknięci chorobami długotrwałymi, bezgorączkowymi a nieuleczalnymi, jeżeli choroba nie jest powikłaną z inną, wymagającą leczenia szpitalnego, lub jeżeli nie przedstawia objawów bezpośrednio życiu zagrażających, nareszcie jeżeli przyjęcia chorego nie wymagają względy sanitarno-policyjne.

Chorzy dotknięci chorobą zaraźliwą będą przyjmowani do szpitala dopóty, dopóki ta choroba nie panuje nagminnie. W takim razie gmina jest obowiązana urządzić dla tych chorych osobny szpital.

§. 27. Zarząd szpitala powinien przyjmować chorych bezzwłocznie, każdego czasu, tak w dzień jak w nocy, skoro tylko lekarz do tego ustanowiony uzna, że się do przyjęcia kwalifikują.

W wypadkach wątpliwych orzeka dyrektor ostatecznie, czy przyjęcie ma nastąpić czy nie.

§. 28. Jeżeli przy kwalifikowaniu chorego okażą się na nim ślady, mogące stanowić poszlaki zbrodni lub występku, dyrektor szpitala winien o tem zrobić doniesienie do właściwej c. k. prokuratury rządowej.

§. 29. Chorzy dotknięci chroniczną niemocą, nie mogą pozostawać w szpitalu dłużej nad trzy miesiące, z wyjątkiem gdyby dyrektor wspólnie z prymaryuszem uznali potrzebę niezbędną dłuższego zatrzymania w szpitalu.

§. 30. Chorzy powinni się zachować stosownie do porządku domowego.

Salę chorych kiłowych i zakażonych powinny być odosobnione klauzurą. Odwiedzanie takich chorych może nastąpić tylko za każdorazowem zezwoleniem prymarjusza a z wiedzą dyrektora.

§. 31. Chorym wolno, na własny koszt, za przyzwoleniem prymarjusza i z wiedzą dyrektora. wezwać do narad innych lekarzy.

§. 32. Dyrektor niemoże wzbronić profesorom klinicznym i ich asystantom wstępu do żadnej z sal, ani wzbronić przeniesienia do klinik tych chorych, których sobie wybiorą między nieplacącymi za siebie. Dyrektor winien jednak przestrzegać, aby na klinikę nie przenoszono chorych bez ich własnego zezwolenia. Dyrektor jest obowiązany przyjmować do szpitala tych chorych uleczalnych, którzy przy zamknięciu z powodu wakaacyi klinik, opieki szpitalnej potrzebują.

V. Przyjmowanie chorych umysłowych.

§. 33. Każdy chory na umyśle winien być przyjętym do zakładu, o ile miejsca starczy, a mianowicie:

- a) z chorobą uleczalną,
- b) z chorobą nieuleczalną,

jeżeli chory zagraża publicznemu bezpieczeństwu lub obyczajności publicznej.

§. 34. Od przyjęcia do zakładu są wykluczone wszelkiego rodzaju kaleki umysłowe. nieszkodliwe. Wydział krajowy może atoli wyjątkowo w wypadkach uwzględnienia godnych zezwolić na przyjęcie takich chorych.

§. 35. Chorych do zakładu obłąkanych przyjmuje dyrektor, po wysłuchaniu zdania prymaryusza, na żądanie stron interesowanych, lub właściwej władzy bezpieczeństwa.

W celu uzyskania przyjęcia należy dyrektorowi przedłożyć następujące dokumenta:

- a) świadectwo władzy miejscowej z wymienieniem następujących danych: imienia i nazwiska chorego, wieku, wyznania, stanu zatrudnienia miejsca przynależności, miejsca ostatniego pobytu, stosunków rodzinnych i stosunków majątkowych chorego i jego rodziny w linii wstępnej i zstępnej, nazwisko i miejsce zamieszkania rodziców, opiekunów lub kuratora, a gdyby takowy nie był ustanowiony, tej osoby, która ma zastępować chorego w obec zakładu.
- b) historię choroby, sporządzoną przez lekarza, wedle wzoru przepisanego.
- c) oświadczenie lekarza powiatowego, względnie fizyka miasta Krakowa, iż osoba, która ma być oddaną do zakładu, kwalifikuje się do przyjęcia.

- d) w przypadkach zagrażających publiczemu bezpieczeństwu lub obyczajności publicznej, stósowne poświadczenie miejscowej władzy;
- c) co do płacących chorych, pisemne zobowiązanie się tej osoby, która ma opłatę uiszczać, że koszta leczenia i utrzymania, wedle ustanowionej taksy, miesięcznie z góry płacić będzie, wraz z oświadczeniem, że się poddaje rygorowi ustanowionemu w §. 48 na wypadek nieuiszczenia w terminie opłaty. Możliwość płacenia musi być na tym rewersie przez miejscową władzę zatwierdzoną.

§. 36. Gdyby władze bezpieczeństwa, w nagłych wypadkach, uznały potrzebę oddać chorego do zakładu bez dokumentów w poprzednim paragrafie wymienionych, w takim razie powinny je dodatkowo, jaknajspieszniej dyrektorowi przedłożyć.

§. 37. Zakład nie ponosi żadnych kosztów z powodu odstawienia chorych do zakładu.

§. 38. Chorzy winni być oddani do zakładu, wedle możliwości, należycie odziani, zaś chorzy płacący muszą być nadto zaopatrzeni w potrzebną do zmiany odzież i bieliznę co jednakże niemoże być powodem nieprzyjęcia do szpitala.

§. 39. Każdy do zakładu przyjęty chory, ma być bez zwłoki, do protokołu stanu chorych zapisany. Protokół ten parafowany przez Wydział krajowy ma być prowadzony w sposób przepisany w §. 13. rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 14 maja 1874. Nr. 71 D. u. p.

Dyrektor szpitala winien w przeciągu 24 godzin donieść trybunałowi I. instancji w Krakowie o przyjęciu chorego, oznajmiając zarazem daty wymienione w ustępach a) do h) protokołu stanu chorych, i zażądać poświadczenia o tem doniesieniu.

Jeżeli chory podczas pobytu w zakładzie ukończy 24. rok życia, lub jeżeli zajdą okoliczności, które pociągają za sobą zmianę w osobie prawnego zastępcy, winien dyrektor donieść o tem pomienionemu sądowi z dokładnem podaniem stosunków osobistych chorego (§. 9. minist. rozporz. z d. 14. Maja 1874 Nr. 71 D. u. p.)

§. 40 Chorzy podlegają przez czas pobytu w zakładzie rozporządzeniom lekarza ordynującego, który odpowiedzialnym jest za zgodne z nauką i ludzkością obchodzenie się z nimi.

Dozór nad chorymi ma być w ten sposób wyko-

nywany, ażeby ani sobie ani innym osobom szkody wyrządzić, ani też samowolnie wydalić się nie mogli.

Środki przymusowe przeciwko chorym, mogą być użyte tylko w razie ostatecznej potrzeby, a to tylko na zarządzenie lekarza, i z wszelkimi względami humanitarnymi.

Rodzinie, opiekunowi i kuratorowi chorego wolno zażądać narady lekarskiej z lekarzami nienależącymi do zakładu, lecz za wiedzą dyrektora i na ich własny koszt. Lekarz ordynujący od tej narady uchylić się nie może.

§. 41. W celach leczniczych utrzymuje zakład w miarę funduszków, potrzebne urządzenia, dla umysłowego i fizycznego zatrudnienia, tudzież dla rozrywki chorych.

§. 42. Lekarz ordynujący może w porozumieniu z dyrektorem pozwalać chorym wydalać się na krótki czas z zakładu, wszelako pod należytych dozorem.

§. 43. Wszyscy w służbie zakładu zostający są obowiązani zachować tajemnicę o rodzinnych i wszelkich innych stosunkach chorych. Na ustne lub pisemne zapytania winien dyrektor udzielić wiadomości o stanie zdrowia chorych, wszelako tylko rodzinie, opiekunom, kuratorowi i władzom do tego upoważnionym.

Odwiedzanie chorych, tudzież korespondowanie z nimi, jest zawisłem od zezwolenia lekarza ordynującego. Na zwiedzanie zakładu udziela dyrektor pozwolenia.

VI. Warunki dla wszystkich chorych.

§. 44. Pod względem wygod w umieszczeniu, pielęgnowaniu i utrzymaniu chorych, urządzone będą trzy klasy, wedle przepisu Wydziału krajowego.

§. 45. Bez zezwolenia Wydziału krajowego nie mogą być wprowadzone żadne wyjątki w normie pielęgnowania, jeżeliby obciążać miały fundusz szpitalny.

Za pozwoleniem prymariusza i dyrektora, wolno chorym, w granicach porządku domowego, urządzać sobie własnym kosztem ulepszenia i wygody, a chorym na pierwszej klasie wolno utrzymywać własnego służbę.

§. 46. Wysokość taksy dziennej dla wszystkich trzech klas, ustanawia stosownie do obowiązujących ustaw, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Rządem krajowym.

Taksy szpitalne muszą być jednakowe dla wszystkich chorych jednej i tej samej klasy, bez względu na ich przynależność.

§. 47. Oprócz taksy niewolno pobierać od chorego żadnej innej należitości ani podarku pod jakąbądź nazwą. Za przyrządy chirurgiczne i opaski, których chorzy trzeciej klasy, opuszczając zakład, koniecznie potrzebują, zapłata żądana nie będzie.

§. 48. Chorzy mogą być na własne żądanie każdego czasu przeniesieni z jednej klasy do drugiej, wszelako po wyrównaniu należitości.

Dyrektor jest z urzędu obowiązany przenieść chorego z wyższej klasy na trzecią, jeżeli przypadająca zań należitość nie została w terminie uiszczoną.

§. 49. Chorych, tak krajowców jak ianych, których właściwe gminy, w oznaczonym terminie nie odebrały, obowiązana jest gmina miasta Krakowa, na wezwanie dyrektora, odebrać ze szpitala w ciągu ośmiu dni, a to w myśl §. 28. ustawy z dnia 3 grudnia 1863 Nr. 105. D. u. p.

VII. Wydalenie chorych.

(z wyjątkiem umysłowych).

§. 50. Po wyzdrowieniu należy chorych bezwzględnie ze szpitala wydalić.

§. 51. Niewywleczeni chorzy będą ze szpitala wydalenii — jeżeli sanitarno - policyjne względy na to zezwalają — w następujących wypadkach:

a) jeżeli wydalenia zażąda sam chory, jego rodzice, opiekun, kurator, krewni, właściwa gmina, lub ta władza, która chorego do szpitala oddała.

b) jeżeli chory przebył w szpitalu trzy miesiące, bez widoków wyleczenia.

§. 52. Pobyt chorego w szpitalu, dłuższy nad trzy miesiące, winien dyrektor wobec Wydziału krajowego usprawiedliwić. Jeżeli chory przynależy do innego kraju koronnego państwa Austryackiego, lub do królestwa Węgierskiego, usprawiedliwienie to ma dyrektor przesłać także właściwej władzy kraju, do którego chory przynależy.

§. 53. Przy wydaleniu chorych nieuleczalnych powinien dyrektor zastosować się do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 17 Czerwca 1869 r. l. 1713 Nr. 28 D. u. k.

VIII. Wydalenie chorych umysłowych.

§. 54. Dyrektor jest obowiązany :

- 1) zarządzić wydalenie z zakładu :
  - a) chorych wyleczonych,
  - b) chorych nieuleczalnych, jeżeli nie zachodzi obawa narażenia przez to publicznego bezpieczeństwa lub publicznej obyczajności.
- 2) wydać każdego czasu chorego niewyleczonego do rąk zgłaszającej się o to rodziny, lub prawnego zastępcy.

§. 55. Skoro dyrektor poweźmie zamiar wydalenia chorego, powinien oznaczyć termin i o tem zawiadomić :

- a) rodzinę lub prawnego zastępcę,
- b) urząd tej gminy, do której chory przynależy,
- c) władzę opiekuńczą lub kuratelarną, jeżeli chory pod taką władzą zostaje,
- d) władzę bezpieczeństwa, jeżeli chorego ze względów policyjnych do zakładu oddała.

§. 56. Wyleczonych pełnoletnich należy wydalić w oznaczonym terminie, bez względu na to, czy się rodzina lub prawny zastępca zgłosili.

Jeżeli strony, zawezwane przez dyrektora, niezgłaszają się w przeznaczonym terminie po odbiór chorego, służy dyrektorowi prawo odesłać chorego rodzinie, gminie lub władzy bezpieczeństwa, które go do zakładu oddały, wszelako pod troskliwym nadzorem, i to płacącego: na jego własny koszt, lub na koszt rodziny, zaś bezpłatnie lezonego na koszt gminy, do której przynależy.

Na żądanie interesowanych (rodziny, opiekuna, kuratora lub gminy) mogą chorzy być odprowadzeni przez służbę zakładu, wszelako tylko za zwrotem kosztów.

§. 57. Przy odbieraniu chorego niewyleczonego, winien odbierający złożyć do rąk dyrektora:

- a) przyzwolenie władzy opiekuńczej lub kuratelarnej, jeżeli chory pod taką władzą zostaje ;

b) przyzwolenie władzy bezpieczeństwa gminy, w której chory mieszkać ma, jeżeli stan zdrowia zagraża publicznemu bezpieczeństwu lub publicznej obyczajności;

c) pisemne zobowiązanie się do dalszego pielęgnowania chorego.

§. 58. W razie ucieczki chorego winien dyrektor bezzwłocznie zarządzić potrzebne kroki, w celu przytrzymania zbiegłego i odstawienia go napowrót do zakładu.

Wrazie ucieczki, jak również przy udzieleniu pozwolenia na czasowe oddalenie się chorego z zakładu, winien dyrektor w przeciągu 24 godzin zawiadomić o tem rodzinę lub prawnego zastępcę a względnie także władzę opiekuńczą lub kuratelarną i właściwą władzę policyjną.

§. 59. O każdym wydaleniu lub wydaniu chorego winien dyrektor zawiadomić trybunał I. instancyi w Krakowie.

IX. Postępowanie ze zmarłymi.

§. 60. O wszystkich wypadkach śmierci zawiadomi zarząd szpitala c. k. sąd właściwy, za pośrednictwem Magistratu, a o śmierci obłąkanego trybunał I. instancyi w Krakowie, tudzież opiekunów, kuratorów i jak niemniej tę władzę, która chorego, z zastrzeżeniem zwrotu, do zakładu oddała, zaś bezpośrednio c. k. sąd właściwy, jeżeli po zmarłym pozostały w depozycie zarządu szpitala, pieniądze lub kosztowności.

§. 61. Zwłoki zmarłych w szpitalu podlegają obdukeji. Na żądanie rodziny, należy jednak zaniechać obdukeji, jeżeli koszt leczenia zwrócone zostały.

Jeżeli zachodzi prawem przepisana potrzeba sądowej lub policyjnej obdukeji zwłok, obowiązany jest dyrektor zawiadomić o tem właściwą władzę, najpóźniej w ciągu 24 godzin.

§. 62. Rodzinie zmarłego służy prawo pogrzebania zwłok własnym kosztem. Jeżeli to nie nastąpi, zwłoki zmarłych będą pogrzebane przez zarząd szpitala, stosownie do klasy, na której byli pielęgnowani na koszt funduszu szpitalnego.

X. Postępowanie końcowe.

§. 63. Statut ten wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1878. r.

